

Markéta HUSINECKÁ
“Arabské odívání”
Magisterská práce
Oponentský posudek prof. dr. Rudolf Veselý, CSc

Thema, které si posl. Markéta Husinecká zvolila za předmět své diplomové práce, je nepochybně velice zajímavé, ale současně také po mnoha stránkách obtížné, jak jistě sama poznala. V současné době stále více se stírají rozdíly v oblečení, stále více se prosazuje až uniformně fádňící oblečení novodobého typu evropského původu, které vytlačuje odlišné typy oděví. Přitom oděv je, jak správně autorka v první větě své práce uvádí, výrazem kulturní, společenské a individuální identity. Stále rychlejší mizení odlišností v odívání pak znamená, že ony identity buď mizí, nebo že se skrývají za onou uniformitou, a takto skryty mají tendenci se oné uniformitě bránit, bouřit se proti ní. Muslimský svět je zřejmě světem, který se snaží této uniformitě bránit alespoň v některých projevech své individuality, mám tu na mysli onen boj o tzv. závoj.

Oděv je neoddelitelnou součástí hmotné kultury společnosti i jejího každodenního života a odrazem vnitrosociálních vztahů, vypovídá o jejím životě v určitém časovém úseku, o jejích hospodářských poměrech, zvycích a tradicích a pod.

Studium oděvů užívaných lidmi určitého vybraného kulturního prostoru je proto důležitým úkolem pro plnější pochopení takové kultury, zvláště tehdy, jedná-li se o prostor, který se svým způsobem brání oné unifikaci kultury odívání.

Kandidátka si vybrala rozsáhlou kulturně-geografickou oblast arabského světa v Asii a Africe a v této práci předkládá velmi zevrubnou studii pojednávající o složité oděvní kultuře Arabů od vzniku islámu do současnosti.

Úvodní pasáž shrnuje několik problémů, které je možno při studiu tohoto tematu potkat, především otázku vnějších vlivů které mohly působit na vývoj arabského odívání v průběhu času, vytyčuje pak hlavní cíle práce a kriticky seznamuje s hlavními použitými informačními zdroji, psaných v arabském jazyce a v evropských jazycích a zdroji elektronickými.

Vlastní práce je rozčleněna do tří obsáhlých částí (kap. II., III. a IV), jimž předchází kapitola (kap.I.) charakterisující oděv jako trvalou hodnotu, sociálního ukazatele a prostředek k vyjádření určitých symbolů. V této souvislosti pojednává o odlišování jinověrců od muslimů pomocí oděvu a věnuje pozornost tzv. tirázu, ve státních dílnách zhotovovaným ozdobným pásům našívaným na slavnostní oděvy nebo na některé oděvní součásti nebo sloužící někdy samy jako čestné dary (s. 4-15).

V první ze zmíněných kapitol (kap. II.) se autorka zabývá druhy různými textílii používaných k zhotovování šatstva a jejich barvám a používanými druhy dekoru a jejich technikami (s. 16-37).

Další kapitola (kap.III.) je věnována specificky ženským součástím oblečení tedy tematu dnes nejaktuálnějšímu, totiž pokrývkám hlavy, resp. obličejů žen, - pláštům (kterými je možno si zakrýt hlavu třeba i s obličejem), pak různým druhům

obličejových roušek, dále šátkům a konečně různým druhům čepců a klobouků. Je uváděn materiál těchto oděvních součástí, jejich umístění v systému oblékání, a okolnosti a důvody a způsoby jejich použití.

V následující kapitole (kap. IV.) jsou pojednány oděvní druhy, které jsou používány jak muži tak ženami buď bez podstatných rozdílů v jejich střihu nebo s rozlišením pro jedny či druhé. Jsou to různé druhy kalhot, košil a tunik, tedy oděvu užívaných jak jako spodní odění nebo také jako svrchní; dále důležitý oddíl kapitoly je vyhrazen svrchním kabátům a pláštům, a konečně také dosud nezmíněným typům pokrývek hlavy.

V závěru autorka krátce shrnuje výsledky a upozorňuje na pozvolné, a někdy ukvapené mizení autentických místních, krajových, etnických, konfesních, aj. druhů oděvů pod tlakem uniformujícího Západu. (Vzpomeňme na egyptskou "gallabija ifrangí" s košilovým límečkem a manžetami.) Současně upozorňuje na organizaci Palestine Costume Archive v Canberra v Australii usilující o propagaci palestínské kultury včetně místních tradičních krojů.

Práci doplňuje obrazová příloha s ukázkami řady různých oděvů a jejich součástí.

Samozřejmou součástí je seznam použité literatury, zčásti se jedná o díla psaná v arabském jazyce, a o díla převážně v angličtině, k nim je třeba přiřadit soubor elektronických zdrojů.

Předložená práce je zpracováním neobyčejně především terminologicky obtížného tematu, neboť pojednává o oblékání obyvatel území do Iráku po Atlantický oceán a od Jemenu po kurdské hory s velice během dlouhých dějin rozrůzněnou kulturní tradicí ovlivněnou místními hmotně kulturními tradicemi, které se projeví v mnohačetné rozmanitosti nebo matoucí synonymice v pojmenování různých nebo stejných oděvních druhů či součástí, jak to tato práce jasně dokládá. Jestliže by tato práce mohla být nějakou formou zveřejněna - a ona by to zasloužila -, bylo by třeba právě kvůli této terminologické složitosti, doplnit ji pro snazší orientaci v ní terminologickým rejstříkem s odkazy na různá použití a odlišné významy jednotlivých termínů.

Snad by bylo možno připomenout, že obličejová rouška není výlučně ženským oděvním prvkem, ale že v pouštních oblastech, kde si jeho užívání vynucují klimatické podmínky je běžně užívána muži (vzpomeňme na murábitovské "mulatta-mún", nebo na Tuaregy).

/Malá připomínka: na s.96 dole a na zač. s. 97 je text ovlivněn manipulací computeru - pořadí vět neodpovídá smyslu./

Práci považuji za velice zdařilou, plně odpovídající nárokům na samostatnou výzkumnou práci s použitím odborné literatury, využitím jazykových znalostí, zvláště pak studované arabštiny. Kandidátka prokázala přesně a jasně podat složitou látku, rozvrhnout studii do systematických celků, rozlišit podstatné od doplňujícího.

Proto práci navrhuji přijmout za základ obhajovacích řízení.

V Praze dne 17. května 2008.

